

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kőnyomtatásra
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 17.

A zöld láz.

(K. Ö.) A hausse szolgálatában álló börzselapok azzal viccelődnek a spekuláció felett, hogy negyven fokos láz ejtette hatalmába, mikor a viszonyok mérlegezésével vétől mondott a további buzaáremelkedésnek. A tőzsde zöld lázba esett, mert a vetéseket a beérkezett jelentések alapján szép zöldeknek látja és a kedvező időjárásról további javulás is várható.

A hausse epidémiával vádolja meg a néhány napig uralomra jutott baissét. Holott az epidémiának az a sajátja, hogy mindenki retteg tőle és aggodalommal tekint a jövőbe. Ezt inkább a hausséról mondhatjuk, mely kérihetetlenül hajította felfelé az árakat, nem törődve senkivel és semmivel, csak önös érdek kielégítésével. A vidéket is belerántották és oly örült láncot lejtettek a gabonacsarnokban, melytől leginkább azok izadtak belé, kik legtávolabb álltak tőle, a szegény fogyasztók. A decemberi lágy fuvalmak, a nedves időjárás és a felülkerekedett baisse tehát valóságos gyógyirganyánál hatott a fogyasztók sokat zaklatt szívére.

Mert viccelődni lehet, de azt az igazságot letagadni nem lehet, hogy a tőzsde az ő szertelenségeivel a legnagyobb veszedelmet rejti magában úgy a tisztességes kereskedelemre, mint a mezőgazdaság jogos érdekeire. A gabonakereskedő, hogy üzletét egyáltalában folytathassa, kénytelen beállni a spekuláció uszályhordozói közé. Hogy fedezhesse magát, kénytelen ugyanannyi papirosbuzát a börzén eladni, a mennyi effektív buzát összevásárolt. A malmok, melyek egyes helyeken a buzakereskedő szerepét ragadták magukhoz, szintén azt cselekszik. Sokszor a reális hasznót elnyeli a határidős spekuláció, de a becsület meg van mentve, mert a malomigazgató ismert személyiség a budapesti határidős játékosok között. Emellett a spannunggal (a budapesti és vidéki piac közötti árdifferencia) oly szemérmetlen játékot folytatnak, mely határozottan az uzsora jellegét viseli magán. Az idén volt malom, mely négy korona spannungra vette a buzát.

Mindezt előmozdítják és lehetővé teszik a spekuláció szertelenségei, melyek talán még magasabb lánggal lobognak, ha a korlátlan hausse kerül uralomra. Ezt láttuk az 1897—98-iki kampanyban is ezt látjuk az idén is. A heccet valakinek meg kell fizetni.

Az igazi értelemben vett agrárizmus-

nak kevés oly meleg szószólója van, mint lapunk. Igen is akarjuk és arra törekszünk, hogy a mezőgazdaság találja meg boldogulását. De a boldogulás biztosítékát nem látjuk, sem abban, amikor a börze hat forintos árakat csinál, sem abban, ha oly szertelenül felveri az árakat, mint azt most teszi. Kinek van most eladó buzája? A nagy uradalmaknak sem igen. A kisgazdának éppenséggel nincs. Ennek semmi haszna. A fogyasztó pedig rettenetesen meg lesz sarcolva.

Szörnyű nagyra van vele a budapesti börze, hogy az idén az árak felhajtásában vezetett és azért szörnyen megbotráncokozik rajta, hogy az agráriusok éppen az idén sürgeik fokozottabb erővel a fedezetlen határidőüzlet eltörlését. Természetesen a budapesti börze világnézet nem tudja elhalasztani a közérdeket a magánérdektől és úgy gondolkodik, hogy ami egynek jó, az minden körülmények között jó, habár ezer és ezer ember szenved is miatta.

A zöld láz pedig hadd ejtse hatalmába továbbra is a budapesti börzét, mert ha már számolnunk kell a fedezetlen határidőüzlet elfajulásával, megvigasztalódunk azzal, hogy a lanyha vélemény is van akkora hatalom, mint a szilárd vélemény, különösen, ha kedveznek neki a viszonyok. A vetések jó áttelelése ese-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy híres kalandor életéből.

Vannak emberek, akiket végzetük tragikus sorsra predestinált. Némelyik hiába is küzd végzeté ellen. Hiába van benne akarat a jóra, hiába harcol emberfeletti erővel predestinációja ellen, mégis elbukik, végzete beteljesül. Az események kérihetetlen következetességgel hajítják lefelé a pályán, a mélybe, a gyalázatba, ahonnan nincs felemelkedés, amelyből nincsen megváltás és áldozataivá lesznek sorsuknak.

Ezek közé a szerencsétlen emberek közé tartozott Trenck Frigyes báró is a XVIII-ik század szomorú sorsra jutott híres kalandora. Élete olyan, mint egy igazi regény, tele izgalmas, érdekesítő tejezetekkel.

Trenck Frigyes 1744-ben a sziléziai háború kirozásokor Nagy Frigyesnek parancsértisztje volt. És a császár a bravuros, elegáns katonatisztet valósággal elhalmozta kegyeivel. De hát semmi sem állandó ezen a földön, a királyi kegy pedig éppenséggel nem az. Keserűen tapasztalta ezt a fájó igazságot a fiatal Trenck Frigyes is. Mint az udvar közvetlen közelében élő fiatal katonatisztnek részt kellett vennie az udvar-

szórakozásaiban is. A társaságban, összejöveteleken megismerkedett a császár nővérével, Amália porosz hercegnővel, aki halálosan beleszeretett a sugár növésű, ideálisan szép katonatisztba. És itt kezdődik a Trenck Frigyes szerencsétlenségének hosszú láncolata. Mikor ugyanis a császár észrevette a hercegnő romantikus hajlamait, a kellemetlenné váló segédtsízet egyszerűen felpakkoltatta egy diligencera és elküldte — biztos fedezet alatt — a glatzi várba — pihenni.

II Frigyes nem éreztette a tréfát szerelme dolgában. Erről különben egynéhány szerelmes lovagnak keserves tapasztalatok árán kellett meggyőződnie. Többek közt például lord Stuart Mackenzie, akibe Barbarina, a nagy császár istenített prima balerinája fűlig szerelmes volt, egyszerűen elsuppoltatta Berlinből és Poroszországból. Egy másik kedvencének, a híres énekesnőnek, Mara-Schmeling Erzsébetnek férjét, Mara hegedűművészt pedig Spandauba záratta, mert a felesége szerelmes volt belé.

Trenck Frigyes körülbelül két esztendeig sanyalt Glatzban platói szerelme következményeit, végre ismét rámosolygott a szerencse szépséges istenasszonya és egy örizetlen pillanatban odébb állhatott. Sorsa Bécsbe vezette, ahol egy esztendei csavargás után századosi

rangot nyert a császári dsidás-ezredben. A szerencse azonban nem maradt sokáig híve. 1753-ban családi ügyben Danzigba utazott, ahol felismerték és Frigyes császár parancsára letartóztatták. A szerencsétlen embert ekkor a magdeburgi csillagszánkóba internálták és hogy szokási terveinek jóelőre szárnyát szegjék, kezét és lábát súlyos bíncsekkel bőrtőne kőfalához kovácsolták.

Tíz hosszú esztendeig sanyalódott a szerencsétlen, ártatlan ember élve eltemetve. Szüneteseit egy naplószerű könyvben meg is írta, amely még ma is közkézen forog és megrázó eseményei minden érző ember lelkére mély benyomást gyakorolnak.

1763. decemberében végre kegyelmet kapott és úgy látszott, hogy sorsa meglélegte végre a szenvedéseket, amelyekkel annyi éven keresztül elgyötörte.

Szabadulása után Mária Terézia királynő szolgálatába állott, aki a sokat szenvedett embert jóságosan pártfogásába vette. II Frigyes halála után elkobozott poroszországi birtokait is visszakapta és nyugodalmas boldogságban élhetett volna le életének hátralevő részét, ha a lelkében forrongó démon nem határozta volna el megrontását. De hát az volt felőle megírva, hogy

Rendkívül árleszállítás mellett a **Nagy Karácsonyi Vásár**

megkezdődött. Nem partie áruk, hanem az idény újdonságai kerülnek eladásra. **Szönyeg és lópokrócok** minden elfogad-

— **Kézimunka kiállítás** — ható árban teljesen kiárusítatnak. — **Angol és francia női szabóság** —

CZILLÉR IMRE áruháza **Olaszi, Fő-utca.** Fiók üzletek: **Szent László-tér és Kolozsvári-utca.** TELEFON 232. TELEFON 232.

tén pedig biztosra vehetjük, hogy a hausse sárga lázba esik.

Az új békési főispán. Két héttel ezelőtt megirtuk, hogy Békésvármegye főispánjává Dóry Pál Tolnavármegye alispánja lesz kinevezve. A kinevezés a tegnapi hivatalos lapban jelent meg.

Miskolc törvényhatósági joggal ruházott város. Miskolc város ez ideig csak rendezett tanácsú város volt, a törvényhozás a várost törvényhatósági joggal ruházta fel s e törvényszentesítés most jelent meg a hivatalos lapban.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 17.

Elnök: Justh Gyula.

Az elnöki előterjesztések után következik a napirend,

a kvótajavaslat

Pengics Bogdán horvátul a javaslat el- len szól.

Polónyi Géza foglalkozik a kvótajavaslat keletkezésével s azt állítja, hogy a bizottság elnöke, Széll Kálmán betérésztvén a javaslatot, ellene is 5, mellette is 5 szavazat volt és így Széll a saját javaslatát a maga elnöki szavával fogadtatta el. A kvótaemelés a kvótabizottságban a főrendiház bizottsági tagjai, még pedig alkotmánypárti tagjai fogadták el, függetlenségi egy sem volt ott, Batthyány Tivadar gróf is eltávozott a szavazás elől. A javaslat keletkezése tehát törvénytelen. A kvótaemelés gazdaságilag káros, teherviselési képességünknek nem telet meg s a függetlenségi párt elveivel ellenkezik. Kárhóztatja a kiegye-

zés és a kvóta közti junktimot s a kényszerhelyzetet abban látja, hogy a nemzet vezetői vezették a kiegyezési tárgyalásokat, a függetlenségi párt tagjai nem dezavualhatják vezetőiket. Szóvá teszi az osztrák parlamentben tegnap elfogadott határozati javaslatot, mely a magyar kormányt utasítani akarja, hogy a nemzetiségekkel szemben elnézőbb legyen. Ez beleavatkozás a mi belső ügyeinkbe, ez osztrák perfidia. (Zaj.)

Lukács László (felugrik helyéről). Ez nem igaz.

Nagy György: De ők nevezhetnek bennünket orgyilkosoknak!

Elnök: Polónyi képviselő urat a perfidia kifejezésért rendreutasítja.

Polónyi Géza: Minden időben, a mikor a nemzet alkotmányos érdekeit védelmezte, Ausztria a nemzetiségeket mozgósította ellenünk.

Lukács László (ingerülten, Polónyi felé): Régen volt az, most nem áll! (Zaj.)

Polónyi Géza! A nemzetiségek csak taktikából hazafiaskodnak.

Lukács László: Öntől nem fogunk hazafiságot tanulni. (Zaj.)

Elnök: Lukács képviselő urat figyelmeztetem, ne zavarja a szónokot.

Polónyi Géza foglalkozik ezután a függetlenségi párt hivatalos szónokának, Bizony Akosnak kijelentéseivel s tiltakozik azok ellen, mert gyökerében támadja meg a függetlenségi párt elveit. Bizony nyilatkozatot kért Wekerletől a közös ügyek megszünte esetére. Mintha Zwingli és Kálvin buzgó követője a római pápától kérne dispencziót. (Derűlttség.) De a kormányval s a függetlenségi párttal együtt osztogna a súlyos helyzet felelősségében, ha a Ház legalább az önálló bankra vonatkozó javaslatát elfogadta volna. Így azonban a kvótajavaslatot se fogadja el.

Pribicevics Szvetozár (horvát) nem fogadja el a javaslatot.

Batthyány Tivadar gróf szólalt föl ezután.

Szóvá tette azt a határozatot, amelyet tegnap az osztrák képviselőház hozott, mely határozat a parlamenti illemmel egy pillanatra sem egyezik meg. Ez a határozat egyenes és szemérmetlen beleavatkozás Magyarország belügyeibe. Súlyosbitja az esetet az, hogy egyetlen egy miniszter sem tanusított oly magatartást, hogy a határozatot megakadályozza. Kérde a kormány, hogy minő lépéseket fog tenni, hogy a jövőben ilyesmi megne történjék.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az osztrák parlament tegnapi határozata példátlan a népek történetében.

Kmetty Károly: Infámia!

Elnök: Ezért a kifejezésért Kmettyt rendreutasítja és kijelenti, hogy az osztrákok viselkedése ránk nézve nem lehet példaadó.

Wekerle: Reméli, hogy az osztrák kormány a reichsráth határozatában foglalt kívánságot teljesíteni nem fogja. Bővebben most nem nyilatkozik a dologról, de kijelenti, hogy biztosítékokat fog kérni az osztrák kormánytól, hogy a jövőben ilyen eset többi meg ne történhessék.

Szappanos István határozati javaslatot tesz, hogy a kvótajavaslatot vegyék le a napirendről, míg az ország az osztrák beavatkozásért elégtételt nem kap, de utóbb visszavonja indítványát.

Tuskán Gergely beszéde után az ülés 3 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

* **Az építkezési szabályrendelet.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága december hó 27-én rendkívüli közgyűlést tart. Ennek egyik tárgya az építkezési szabályrendelet lesz. A városi tanács tegnap foglalkozott a szabályrendelettel s azt végleg megállapította, hogy a rendkívüli közgyűlés elé terjessze.

szerencsétlen legyen élete utolsó pillanatáig. A francia forradalom kitörését ez a nagy fantaszta valóságos örömjongással üdvözölte. Trenck Frigyes az ideálok embere volt a szó legteljesebb, legigazibb értelmében. Olyan idealista volt, hogy hitt a rémuralom bakóinak frázisaiban és Párisba ment. Párisba, az oroszlan barlangjába, ahol a nemes ember akkor már csak azért is gyanús volt, mert nem tartozott a canaillehoz, az á la Marat crapuléhoz, vagy a Simon suszter fajtájabeli emberekhez. Hitt ezekben az emberekben, akik pedig csak a saját pokoli terveiknek szolgáltak.

Hitt és betelt rajta végzete.

A II. esztendő thermidorjának 7-ik napján, azaz 1794. július 25-én a forradalmi vészbizottság előtt egy fehérhajú öreg ember állott árulással vádolva. A vádlott sugár-egyeses öles alakja tullelkelkedett az örök szuronyerdején. Fouquier-Tinville, a vérrel szennyezett Robespierre köztársaság közvádója arcába vágta, hogy a porosz királynak kémszolgálatokat teljesített s hogy a

guillotinenak szentelt st. lazari foglyok összekülvésében résztvevett.

A vészbiróság elnöke felolvasta a vádat:

— Azzal vagy vádolva, hogy a franciák szabadsága ellen összeesküdtél az európai uralkodókkal. Elfogták egy leveledet, amelyben kétértelműleg nyilatkoztál a francia eseményekről. Trenck Frigyes — mert ő volt a vádlott — nyugodtan meghallgatta a vádakot, aztán átható pillantást vetve az elnökre, félelelem nélkül válaszolt:

— Megtévesztettek benneteket. Nekem már régen nincs semmi dolgom a föld hatalmasaival, akik egykor érdemietlenül olyan kegyetlenül bántak velem. Vagy azt hiszitek, — szólt mosolyogva — hogy bizalmasukká fognak engemet avatni, aki felől tudják, hogy bosszút esküdtem fejükre?

És ekkor kidagadtak az erek a meggyanusított ember homlokán; felfedte kézcuklóit és dörgő hangon kiáltotta a bírák felé:

— Nézzétek itt a bilincsek nyomait és merjétek vádjaotokat még egyszer ismételni!

Még a legkeményebb szívű, érzéstelen fanatikus is megrendült ennek az érvelésnek látta, s a hangulat kedvező lett a vádlottra nézve.

Végre az elnök összeszedte magát és bizonytalan hangon mondta:

— És mégis levelezésben állasz II. József császárral.

— Igaz — levelezésben állottam vele, de ennek már régen vége van. Engedjétek meg, hogy nyilatkozzam!

Mikor a bestiális lelkű Fouquier-Tinville észrevette, hogy a vádlott kegyelemre hangolta a bírákat — ördögi számítással esett közbe:

— Urak! mindjárt dél van és még 14 vádlottat kell kihallgataunk, nincs tehát időnk a sok szószaporításra.

— Ugy? — mondta Trenck a hóbérlektől közvádlót mérlegelve — hát neked az szószaporítás, ha az ártatlanul elítélt védekezését meghallgatod?

A bíróság jóindulata ezekre a szavakra

Karácsonyi és ujévi játékaruk teljes kiárúsítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárúsítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszmuáruháza Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.

* **Panasz az utca elzárása miatt.** A Breider-háznál történt szerencsétlenség óta a régi Serház-sikátor (most Fábán-utca) el van zárva a forgalom elől. Eppen az utca szögletén van a Schriffert és Bácskay vaskereskedő cég üzlete, amelynek forgalma azóta teljesen fönkre van téve; annál is inkább, mert az üzlet egy része és egyik bejárata az elzárt sikátorban van. A cég most beadványt intézett a városhoz, amelyben károsodására mutat rá s kéri, hogy az elzárt járdát és a sikátort, esetleg via duktszerű átjáróval tegyék szabaddá.

* **Iskolás gyermekek a király előtt.** A bécsi városi tanács elhatározta, hogy december 20-án, amikor a király először fogja elhagyni a schönbrunni kastélyt betegségé óta, az egész uton Schönbrunnról a Hofburg-ig két oldalt az utcákon az iskolák tanulói fognak sorfalat állni.

* **A belügyminiszter az árvákért.** A sors által szüleitől megfosztott gyermekeknek van a legrosszabb dolga. Közismert dolog, hogy a mostoha szülő az árva gyermeknek sosem oly gondviselője, mint az édes szülő. A mostoha szülőknél kívül még veszedelmesebb a nevelő szülő, kiknek a gyermekmenhely kiadja az árvákat, hogy azokat neveljék. Ezeknek a nevelőszülőknél egy része valóságos uzsorások a gyermekeknek, amennyiben silány ellátásért testük erejét fölülmű munkákban foglalkoztatják, holott a törvény világosan intézkedik arra nézve, miszerint 12 éven aluli gyermekeket dolgoztatni nem szabad, 12 éven felüli gyermekeket pedig olyan foglalkozásba adni, melynek jövedelméből a nevelő szülő saját érdekeit támogatja, szintén nem szabad. A belügyminiszter ezekről tudomást szerzett és most körrendeletet bocsájtott ki minden vármegye árvaszékehez és menhely igazgatóságához, hogy a menhely köteléből csakis olyan szülőknél adjanak ki gyermekeket, kiknél ki van zárva annak eshetősége, hogy a

egészen a vádlott felé hajlott és bizonyosnak látszott, hogy megmeccskül.

— Polgárok! — fordult messze csengő, stentori hangon a jelenlevőkhöz. — Több mint tíz esztendeig viseltem ártatlanul a rabláncokat. Mikor megszabadultam, polgárleányt vettem feleségül és drága szabadságomat arra használtam föl, hogy az emberiség javára munkálkodjam. És munkálkodtam becsülettel. Polgárok! Én voltam az első, aki Bécsben szóval és tettel hirdetem a forradalom eszméit. 17 napi börtönt szenvedtem érte és kiutasítottak Bécsből. Azt hiszem, polgárok, hogy ezek nem a zsarnokság szolgáinak tettei és nem is az arisztokratáké!...

Beszédjének hatása leírhatatlan volt. Fouquier Tinville azonban nem akarta, hogy áldozata megmeneküljön. Az arisztokratizmus vádját félig-meddig elejtette ugyan, de annál erősebben emlegette a st.-lázari fogházbeli összeesküvést, amelyben Trenk hatvanad magával tényleg bűnös is volt.

Mikor ez irányban kérdést tettek hozzá, nyílt, becsületes lelke nem engedte, hogy hazudjon. Bevallotta az igazat, de hozzátette, hogy a szenvedőknek joga a szabadulás utáni törekvés; maga a forradalom is ezen a szent, nagy jogon született meg.

Es ez a vallomás vitte a vérpadra. Onként okozta romlását. Ha tagadott volna mindent körömszakadtig bizonyára elkerüli sorsát, Délután 2 órakor hangzott el az ítélet és 4 órakor már legördült feje a tőkeről.

Ez volt a vég. A történet be volt fejezve.

A forradalom, amelynek bálványán áldozott, őt is elnyelte; ezt a naiv ábrándozót ezt a csodálatos fantasztát.

gyermekeket pénzkeresés céljából fogják alkalmazni. Az esetben pedig, ha ilyen nevelő szülők akadnának jelenleg, a menhely igazgatósága ezektől köteles a gyermeket elvenni és egyáltalán a szülőket köteles ellenőrizni, nehogy ilyen kiuzsorázásnak legyenek kitéve a gyermekek.

* **A szén ára és a villamos vasut.** Nagyvárad városa és villamosvasut kötött a villamos áram szolgáltatására kötött szerződés szerint a szén ára emelkedik, annak megfelelőleg a villamos áram is emelkedik s magasabb díjat fizet érte a villamosvasut, mint a szerződésben megvan állapítva. Most érkezett az ideje, hogy Nagyvárad városa ezen szerződés-szerződés szerű jogát érvényesítse. A jogügyi szakbizottság tegnap tárgyalta a kérdést, de érdemleges határozat nélkül visszaadta a kérdést, a villamos felügyelő bizottságnak, hogy mutassa ki és állapítsa meg, mennyi az emelkedés s így ennek alapján a villamos áram árkülönböztetését megállapíthassák.

* **A tulzsfolt községi iskolák.** A napokban említettük, hogy az ör-utcai és külvárosi községi iskolák egyes osztályai annyira tul vannak zsufolva, hogy egyik osztályban 86, a másikban 78 tanuló szorong. Nagyvárad városa már erején felüli áldozatot hoz a tanügyre, de ezeket az állapotokat még sem tűrhette s így az egyik tulzsfolt osztályt (az V. és VI. osztály együtt volt) ketté osztotta s az új osztály vezetésével egy óradíjas kisegítőt bízott meg az iskolaszék elnöke. Vasady Lajos, az iskolaszéki elnök eljárását kitogásolja s ennek átiratában kifejezést is adott. Az ügy az iskolaszék holnapi ülésén kerül tárgyalásra.

* **Hány hadköteles vándorolt ki?** Biharvármegye területéről most állították össze a kivándorolt hadköteleseket feltüntető statisztikát. E szerint a beéli járásból kivándorolt 43, derecskeiből 21, tenkeiből 79, cséffaiából 16, székelyhidiből 56, szalárdiból 11, érmihályfalvaiból 63, központiból 11, sárrétiből 1, magyarcsékeiből 20, berettyóújfaluból 12, mezőkeresztesiből 2, belényesiből 6, nagyszalontaiból 26, margittaiból 146 hadköteles egyén hagyta el Biharvármegyét.

* **Itt a hideg.** Az enyhe őszi időjárás után hétfőn hirtelen belejutottunk a tél kelő közepébe. Nem borítja ugyan fehér hólepel a földet nálunk, de a metsző hideg szél átjárja a járókelőket. A kisebb tavak, pocsolyák vize vastagon befagyott s tegnap még a napsugár sem volt képes felolvasztani a kemény fagyott. A hideg megjött teljes zordságával, csak a tél poézise: a csillogó fehér hó lepel hinnyizik.

* **A komádi-i Chevra Kadischa.** Komádiban is megalakult a Chevra Kadisa és az alapszabályait felterjesztették jóváhagyás végett a belügyminiszterhez. A miniszter tegnap küldte vissza az alapszabályokat, azonban azok jóváhagyását megtagadta és igen sok módosítást rendelt el. Nevezetesen kimondotta, hogy az egyletnek tanköteles gyermekek nem lehetnek tagjai. A 18 éven aluli egyének nem teljesíthetnek betegek, vagy halottak körül szolgálatot. Az alapszabályokból törölni kell azt a részt, mely kimondja, hogy a halottakkal az egylet rendelkezik. A temetők látogatását az egylet pénzért akarta megengedni, erre vonatkozólag a miniszter kimondotta, hogy ez kegyeletsértés, tehát törölnöd. A kegyeletből tehát nem csinálhatnak üzletet Komádiban.

* **Gyanus halálozás.** Tegnap délelőtt Miklós Gábor fugyivásárhelyi lakos gyanus kö-

rülmények között meghalt. A hulla megvizsgálásakor ütések nyomait lehetett látni, amiből ez látszik ki, hogy Miklós büntény áldozata lett. Az esetről jelentést tettek az ügyészségnek is, mely elrendelte a vizsgálat megindítását.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozat.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a nagyvárad munkás alkohol-ellenes egyesület részére 200 korona segélyt szavazott meg. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **A megye közutai.** Pünkösti Ferenc műszaki tanácsos az ősz folyamán bejárta a megye törvényhatósági utait és ezekre vonatkozólag megfelelő előterjesztést készített a megyéhez. Az előterjesztésben részletesen foglalkozik a tanácsos a megye utáival és megjelöli, hogy 1908. és 1909-ben milyen munkálatokat kell teljesíteni a megyének az utakon.

* **Villanyvilágítás Belényesben.** Belényes község képviselő testülete legutóbb tartott ülésen elhatározta, hogy a jelenlegi rossz és alkalmatlan petroleum világítását a modern világítással a villanynyal cseréli fel. A képviselő-testület már meg is kötötte a szerződést a vállalkozóval ezt, valamint a határozatot most terjesztette be a megyéhez jóváhagyás végett.

* **A vásárosok tolvaja.** Dési Gáborné elbárthidai lakos tegnap reggel szekerevel a püspöki vám felől Nagyváradra igyekezett, minthogy a vámnál sok szekér torlódtott össze, nem haladhatott előre s ezért meg kellett állania. Ezt a kedvező alkalmat felhasználta Péter Antal notórius és a város területéről egyszer s mindenkorra kitiltott tolvaj s a szekér saroglyájában elhelyezett élelmicikkkel s más tárgyakkal megrakott kosarat leemelte s azzal a közeli szántóföldre huzódott. Péter nem sokáig örülhetett a zsákmánynak, mert a szekeren ülő Balogh Sándor és Dési Gábor észrevették az operálást és utánna mentek s azt éppen akkor csípték el, mikor a kosárba lévő csirkepecsenyét falatozta. Balogh és Dési előállították Péter Antalt a rendőrségre. Péter Antal buvóhelyén a tengeriben még egy pár tyuk és egy bádognakanna olajat is találtak, melyeket szintén a vám előtti szekerekről pofozott el. A rendőrség ez uton hívja fel a károsultakat, hogy utóbb említett tárgyak átvétele végett jelentkezzenek.

* **Szocialista inzultus a villamoson.** A városi vasut egyik kocsiján történt. Két elvtárs ült a kocsiban, mikor felszállt egy katolikus pap. Az egyik elvtársból rögtön kitért a Garbai-féle szociologia s rákiabált:

— Le a csuhásokkal! Mit akar ez a csuhás!

A pap nem volt hajlandó tűrni az inzultust, szólt a kalauznak s az a vasut szabályai értelmében a kiabáló elvtársat a legközelebbi állomáson leszállította, Társa ott maradt s az eljárás után nem volt kedve magát hasonló kellemetlenségnek kitenni. Mikor a pap leszállott, vele tartott.

— Engedje meg főtisztelendő ur, hogy száz lépésre elkisérjem.

— Tessék. Mit akar mondani?

— Csak azt, hogy én is szocialista vagyok, de azt, amit az a másik tett, nem helyeselem. Ez az ember munkás, akinek öt gyermeke van otthon. A keresményéből tíz krajcárja maradt, a többit elitta. Ot krajcárért vett kenyeret azzal, hogy ezt hazaviszi az éhező családnak; 5 krajcárt a villamosra szánt. Mig az állomásig értünk, elhaladtunk egy pálinkásbolt előtt. Az én társam oda betért, az öt krajcár ára kenyeret becserélte 3 krajcár ára pálinkával s ugy

szállott be a villamosra. Ilyen ember támadta meg az urat, ne tessék hát ebből mindnyájunkra következtetni.

Azzal tisztességtudóan köszönt s elmélt. S ha minden szociálista ilyen volna, könnyen meglehetne értenünk egymást. Az a baj, hogy hangot azok viszik, akik ezzel kezdik: Le a csuhásokkal! Ezek pedig — ubi figura docet részeket, vagy a pálinkától, vagy a Bokányi-áldástól, vagy mind a kettőtől.

*** Boldog új évet az öreg honvédeknek!** Nagy idők tanui névvel ékesítik őket az újságok, mikor meghaltak; de ki törődik velük, míg életben vannak és nyomorognak?

Van Nagyváradon is 48-as honvédegyelet, amely segítyezi a szükségét szenvedő öreg bajtársakat. Ez az egyesület azonban annyira igétybe van véve a sok segélyt igénylő által, hogy hivatása teljesítésében a legnagyobb nehézségekkel küzd. Erre az egyesületre hívjuk fel a közönség figyelmét. Gondoljanak az új év alkalmával a tél hidegében nyomorgó öreg honvédekre! Kegyeletes szokás, újévkor üdvözlétek megváltása címén adakozni jótékony célra. A ki e célra valamely összeget szánt, adja a haza védelmében megrokkant hősöknek, az agg honvédeknek. Szerkesztőségünk szívesen eljuttatja rendeltetésük helyére az öreg honvédeknek szánt összegeket s az adományokat nyilvánosan nyugtázza. Az adományok sorát megnyitjuk a mai napon: dr Vucskics Gyula 5 korona, dr Krüger Aladár 3 korona.

*** Járvány december hóban.** A megyei főorvos most terjesztette be december hó első feléről szóló járvány kimutatását. E szerint december hó első felében előfordult hőkurut 52, gyermekági láz 1, kanyaró 171, roncsló toroklob 41, vérhas 1, vörheny 48, hasihagymáz 110 esetben. E szerint a kanyaró és a tífusz volt az uralkodó járvány a múlt félhóban. A kanyaró a megye minden részén előfordult, leginkább a gyermekek között. A tífusz inkább az Ermelléken uralkodott, azonban ma már annyira csökkent, hogy a megbetegedettek közül csak 69 van ápolás alatt a többi felgyógyult. A tífusz jelenleg nem terjed.

*** Tengeri hal Nagyváradon.** A nagy drágaság folytán a polgármester minden eszközt megragad, hogy a szegény nép szükségleteit könnyebben beszerezhesse. Most folynak a tárgyalások, hogy tengeri halakat árusító csarnokot állítsanak fel Nagyváradon, ahol a munkás nép olcsón jutna élvezhető tengeri halhoz. Próbaképen érdekes kísérletet tesz most a polgármester. A budapesti halkiviteli társaságtól a karácsonyt megelőző napokra tíz méter-mázsza tengeri halat rendelt meg a városi pénztár terhére, amelyet a város különként 60 fillérral a piacon ki fog mérteni. A nagymennyiségű halat a kiviteli társaság egy embere hozza Nagyváradra. A tengeri hal elárúsításának idejét kellő módon közzé fogja tenni a hatóság.

*** Nagyvárad kerületi Munkásbiztosító pénztár** a következő értesítést küldte be hozzánk: A munkásbiztosítóról szóló 1907. évi XIX. t. c. 200 §-a szerint az 1906 évi június hó 30-ig kötött biztosítási szerződések, ha a biztosítást eszközölt munkaadó azokat az országos munkásbetegségélyező és baleset biztosító pénztár működésének megkezdését követő egy hónap alatt a pénztár igazgatóságánál bejelenti, az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító pénztárra hárulnak át. A m. kir. állami munkásbiztosításokat a Munkásbiztosítási Köz-

löny folyó hó 5-én megjelent 20. számában köz tudomásra hozza, hogy az országos munkásbetegségélyező és baleset biztosító pénztár igazgatósága f. évi november hó 29-én működését megkezdte. Ebből kifolyólag az érdekelteket értesítjük, hogy azok a baleset biztosítási kötelezettség alá eső üzemet fen tartó (egyén) munkaadók, akik az alkalmazottaiknak baleset esetre való biztosítása tárgyában bezárólag 1906. évi június hó 30-ig biztosítási szerződéseket kötöttek, ha azokat az 1907. évi XIX. t. c. 200 §-a alapján az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosítási kötvény bemutatása mellett az országos pénztár igazgatóságának legkésőbb 1907. évi december hó 29-éig kötelesek bejelenteni. E határidő eltelte után bejelentett biztosítási szerződéseket az országos pénztár átvenni nem köteles. Az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító pénztár hivatalos helyiségei: Budapest, VII. Dohány-u. 73-75. sz. a. vannak. Nagyvárad, 1907. évi december hó 7-én. Láng József elnök. Rácz Mihály, igazgató.

*** Megégett gyermek.** Berettyóújfalui tudósítónk jelenti, hogy tegnap borzalmas módon lelte halálát egy gyermek. Tóth Mihály jómódu berettyóújfalui lakos tegnap egyedül hagyta 4 éves Margit nevű leányát odabaza. A kisleány a kályha mellett aludt, miközben a kályhából tűz pattant ki, s ettől a gyermek ruhája lángot kapott s a gyermek testén olysúlyos sebeket ejtett, hogy ezek következtében még a tegnapi nap folyamán meghalt.

*** Betörés egy lap szerkesztőségébe.** Dr. Sonnenwirth Lajos a Nagyvárad Munkásújság szerkesztője a rendőrséghez bejelentést adott be, mely szerint folyó hó 16-án éjjel a szerkesztőség Szacsavay-u. 25. sz. a. helyiségébe ismeretlen tettesek álkulcsossal behatoltak és a szerkesztőségben levő szekrényt feltörve, abból 37 koronát elloptak. A nyomozást folyamatban tette a rendőrség.

*** Jézus élete és halála.** Ma lesz a bemutató előadása az *Uránában a Jézus élete és halála* című hatalmas bibliai drámának, amelyet a karácsonyi ünnepekre egyenesen Párisból szerzett be a nagyvárad *Uránia*. Ez a kép egy teljes előadást betöltő, 1800 méter hosszú, végig gyönyörűen színezett filmből, amely megdöbbentő realizmussal és költői lendülettel adja vissza Jézus életének egész történetét. Három szakaszra van osztva ez a hatalmas látványosság, amelyet az *Uránia* nagy ambícióval készül bemutatni. Orgonakiséret, hegedű-szólók, énekszámok, fogják az előadás hangulatát emelkedtetni. A Szigligeti Színház tagjai közül az összes elsőrendű énekesek fölváltva fognak ezeken az előadásokon énekelni. Kezdeté 5 órakor. Pénztárnyitás 4 órakor.

*** Gyilkos zsiros szóda.** Folyó hó 15-én reggel 7 órakor Lukács Juliánna 11-estől éves kisleány szüleinek jelenlétében a konyhában lévő vacsora polcáról levett egy csuprot, melyben zsiros szóda volt s a zsiros szódát megitta. A szülők akkor vették csak észre, mikor már reszketni kezdett a fájdalomtól, sietve elvitték a gyermekkórházba s ott dr. Schiff Ernő kórházi orvos gyomormosást alkalmazott, ez azonban, valamint a rendelt gyógyszer már nem használt s a kis leány 16-án reggel 5 órára meghalt. A rendőrség megindította a nyomozást annak kiderítése végett, hogy a kisleány haláláért kit terhel a felelősség.

*** Öngyilkos gazdász.** Nagyrábérről jelenti tudósítónk, ott tegnap délelőtt meggondolatlanul dobta el magát az életet egy fiatal gazdász. *Erlích* Antal Perjés pusztán volt alkalmazva, mint gazdász. A fiatal ember tegnap, mikor egyedül maradt szobájában revolverével föbbe lötte magát. A szerencsétlen fiatal ember

tetteinek elkövetése után azonnal meghalt. Az öngyilkosságról azonnal értesítették a fiatal ember szüleit is. Az öngyilkos oka szerelmi csalódás volt.

*** A Mária Egyesület zászlószentelése** alkalmából számosan váltották ki zászlószégeiket s azonfelül az ünnepélyen is történtek felülfizetések. Az egyesület vezetősége ezúton is hálás köszönetet mond az adakozóknak, kiknek névsora adományok beérkezésének sorrendjében a következők:

A zászlószégeket megváltották, illetőleg céljaira adakoztak: Szmeccsányi Pál dr 100, Bundala Mihály dr 20, Grócz Béla 20, Karsch Lollion 10, Patoky Arnold dr 10, Novotny S. Alfonz 10, Norbertinum 5, Gálbory József 10, Bozóky Alajos 11, dr Hoványi Géza 5, dr Hoványi Gyula 9, báró Karg János (Budapest) 25, dr Molnár Ignác (Győr) 10, Spett Gyula 10, Bunyitay Vince 10, dr Bognár János 20, Széchenyi Jenő 10, dr Papp Károly 6, Hebscht D. 5, Beleznay Antal 5, dr Molnár Imre 5, Makucz E. 10, Kiss Kolos 20, Beke Boldizsár 20, Tóth-Szabó Pál dr 20, Takács M. nyhéz 50, Kozáry Gy. 6, Lestyán Endre dr 3, Erős Rezső 10, Mártonffy Bogdán 5, Sztarill Ferenc 10, Rádi Odön 5, Radnai Farkas 100, Knecht József 3, Számborovszky Rezső 10, Gentz János 10, Notter Antal dr 10, Sigmund Andor dr 10, Kiss Géza dr 10, Tóth Lajos dr 5, Laurán A. dr 10, Szent József int. 20, Szabó Ferenc 5, Lopusnyi Gyula 5, Mellau I. 5, Imrik László 6, Papp Imre 3, dr Vucskics Gyula 5, Mártonffy Ernő 10, Kora László 5, Vucskics Jenő 3, Tóth Márton 2, Imrik Gusztáv 6, Imrik S. 10, Barabás Gy. 3, Hágén J. 2, Török László 4, dr Papp Coriolán 20, Biczó Rezső 5, dr Virágh Béla 10, Tóth Imre 10, Sztachó Szever 5, Kelemen Kálmán 11, Kovács S. János 5, Répássy Mihály 5, Burján Lajos 6, Stark Gyula 5, özv Személyi Kálmán 5, Medvigy Mihály 6, Medvigy István 4, Nizsalovszky Adolf 4, Szirmay Miksa 5, id. Rimanóczy 10, ifj. Rimanóczy 10, Mayr Sándor 20, Sándor Albert 20, Papler Márton 5, Kaminszky János 5, dr Vass Bertalan 10, Mailáth Gusztáv gr. 20, dr Lányi József 40, Andrassy J. 2, Szentlélek K. 10, Palotay László 10, Gauruder Isaurus 20, Kollárszky L. 6, Südy Gy. 10, Szent Vince intézet 10, Fetser Antal 50, báró Gerliczyné 20, Echerolles Gilbert 20, dr Krüger Aladár 10, Imrik Péter 10, Medvigy Gábor 4, Székely Sándor 5, Peszky Ferenc 5, Szilágyi Dózsa 10, N. N. 10, Vimmer Julián dr 6, Zsálik Privát 5, Kolosváry S. 10, Baázsovich J. 10, Kohl Medárd 5, Zönszky Béla 10, Otömösi S. 20, Kamenszky R. 10, M. kir. hadapródiskola 20, Serly Viktor 6, Rátkay 2, Stokker József dr 20, Frankó Endre 10, Schweiger E. 10, Jancsó L. 10, Resch M. 6, Kiss Döme 10, Belényi Imre 5, N. N. 5, Sztaniszlóvszky Adolf 30 korona.

Az ünnepélynél felülfizettek: Dr Vucskics Gyula 4, Tóth Albin 2, Horváth N. 1, Szeminárium 11, Papp Korjolan 1, dr Radu Demeter 40, Butyán János 4, Labancz György 2, N. N. 1, Schweiger Ede 1, dr Géher Lambert 4, dr Karácsonyi János 10, Peszky Ferenc 1, Mangra Vazul 7, Tóth Imre 1, dr Mártonffy Bogdán 4, Imrik Zoltán 4, Beke B. Boldizsár 2, Bertram I. Brunó 1, Jancsó Lajos 5, dr Hlatky Endre 10, Ernyi Gilbert 4, Böszörményi Géza 4, dr Stan Florian 19, Szabó Korjolan 1, Agárdi István 1, Csicsai Alajos 2, Braun Szilvinszóné 125, Mellau István 1, Esherolles Gilbert 2, Szilágyi József 4, dr Molnár István (Bereg-Böszörmény) 10, Högye Ferencné 2, Ujlaki Rezső 4.

A diákok közül fizettek: Oláh Lajos — 40, Bezerédi István — 50, Schweiger László — 20, Vank István — 20, Zörszki Béla — 50, Vámos Mihály — 30, Sereghi Mihály 1, Olasz Péter 1, Uterbach Ervin 1, Török László 1 korona.

Találtatott. Egy darab pulyka bitang-ságban. Igazolt tulajdonosa átveheti, 8 napon belül jelentkezze a rendőrségen, különben a pulyka elárvereztetik.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számokat húzták ki nagyobb nyerevényei.

25.000 koronát nyert: 124261.
2000 koronát nyertek: 31655 75248.
1000 koronát nyertek: 6165 16454 40669.
500 koronát nyertek: 7070 14048 28021
39789 68483 83832 109211 123249.

A többi kihuzott számok 300 koronát nyertek.

Rytko Viktor érdekes felolvasását a *rheuma gyógyításáról*, vasárnap i. hó 22-én d. u. 3 órakor a Püszlő lakonyába tartja meg. Legközelebb tehát érdekes előadásban lesz része a nagyváradai közönségnek, s különösen a közönség azon részének mely rheuma, csusz vagy köszvényben szenvednek. Az orvosi körökben is nagy feltűnést kelt Rytko találmánya, mely nem csak nálunk, de külföldön is szabaddalmazása után, tapasztalva annak kitűnő hatását, széles körben elterjedt. A felolvasást Rytko Győző tartja, ki az egészségi czikeket és azt a gőzfejlesztő készüléket feltalálta, amely által már a betegek egész serege nyerte vissza egészségét és intézett a feltaláláshoz hálatelt köszönő levelet. A készülék, melyen hőmérő jelzi a gőz hőfokát, s melyen a hőfok szabályozható, a beteg testrészekre alkalmazva, közvetlenül a gőzt, esetleg gyógynövényforrázat gőzét, s csak helyileg hat, így sem fejfájást, sem rosszullétet nem okoz.

Erről a készülékről fog a feltaláló szakszerű előadást tartani. Az előadásra beléptidij 50 fillér. Rytko nagy közönségre számít, mert sajnos, nagyon sok a rheumában, csuzban, köszvényben szenvedő, aki gyógyulása érdekében mindent elkövet, különösen, ha arról van szó, hogy biztos gyógyulását ennek a készüléknek aránylag nagyon olcsón beszerezhető. Le vélbeli tudakozásokra is készséggel válaszol. Rytko czime lapunk hirdetési rovatában olvasható.

Uj gőzmosóda. Mosunk, festünk és tisztítunk férfi-, női- és gyermek-ruhákat: hol? Az újonnan megnyitott *Szabó féle »Hattyu Gőzmosóda«* ba és 16 év óta fennálló kelmefestő-és vegytisztító telepe. Körözs utca 1. szám. Fiók-üzlet: Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 767. Ruhák haza és vissza szállítva.

Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfa-díszek érkeztek, melyek meglepő olcsó árban lesznek kiárusítva **PETROVICS MIHÁLY** fűszer-és esemege-kereskedésében Nagyvárad, Fő-utca, (Huzellával szemben).

A legizlésebb férfi-fehérművek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

TÁVIRATOK.

A delegáció.

Budapest, december 17. A magyar delegáció tagjai pénteken reggel utaznak Bécsbe. Szombaton reggel fogadja a magyar delegációt a király. Szombaton és vasárnap tanácskozások lesznek. Hétfőn visszaérkeznek a delegáció tagjai Budapestre mindaddig, míg újra való tanácskozások ideje megállapítva nem lesz.

Osztrák támadás.

Budapest, dec. 17. Beck osztrák miniszterelnök ma a képviselőházban Wekerle beszédének megfelelő nyilatkozatot tett, de a reichsrath ennek dacára Schoch osztrák képviselő indítványára 200 szóval 150 ellenében elhatározta, hogy a miniszterelnök nyilatkozatát tár-

gyalásra tüzi ki, ami Beck báró leszavazásával egyértelmű.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Varázskeringő:
Csütörtök: Valéni nász.
Péntek: Mi történt az éjjel?
Szombat: Mi történt az éjjel?
Vasárnap: d. u. Gyurkovics leányok, este Helyreasszony.

Valéni nász. Mi történt az éjjel. Holnap este Grenghofer nagyszerű, gyönyörű szindarabja: a Valéni nász kerül színre, amely annak idején régen oly nagy sikert ért el világszerte. A darabban a legkitűnőbb erők játszanak. — Pénteken Misson és Carré ötletes, vidám szindarabja: Mi történt az éjjel kerül színre. A darab a legkiválóbb francia bohózatok egyike, ugy, hogy bizonyosra vehető, hogy a reprize alkalmával ismét nagy sikert fog elérni.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután Herczeg Ferenc bájos társadalmi színműve, a Gyurkovics leányok kerül színre. Este premier lesz. Kada Elek kecskeméti polgármester: Helyreasszony című történelmi színműve kerül színre. Kada annak idején a darabot Blaha Lujzának írta. A kitűnő címszerpet nálunk Károlyi Leona fogja játszani. A daraból egész héten folynak a próbák.

EGYESÜLETEK.

Az építőiparosok gyűlése. A nagyváradai építőiparosok szövetsége ma — szerdán — délután 6 órakor a szövetség hivatalos helyiségében tartja meg december havi rendes végrehajtó bizottsági ülését, melyre a bizottsági tagokat ez uton is meghívja *Rendes Vilmos*, elnök.

Népnevelési Egyesület gyűlése. A »Biharvármegyei Népnevelési Egyesület« választmányja ma (szerda) délután 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac tér községi polgári fiúiskola épület I. em. 21. ajtó.) gyűlést tart.

MULATSÁG.

Katholikus bál. A »Budapesti Katholikus Kör« segélyalapja javára a fővárosi és vidéki társadalom tagjaiból alakult bizottság az 1908. évi február hó 1-én a budapesti Royal szálló termében nagyszabású bált rendez, melynek elnöke Eszterházy Miklós herceg és Zichy János gróf, a kiknek támogatásával a jótékony-célú mozgalom előreláthatólag nagy sikerhez fog vezetni. A társadalom körében már eddig is nagy érdeklődés mutatkozik a bál iránt s bár a rendezőség működését csak most kezdte meg, a bál védőségét és díszelnökségét már is többen eltagadták: így Eszterházy Miklós herceg, Szögyény-Marich László berlini magyar-osztrák nagykövet, Szögyény-Marich Lászlóné, Zselinszky Róbert gróf belső titkos tanácsos, gróf Zselinszky Róbertné, gróf Karátsch Jenőné, Zichy János gróf, báró Révay Gyuláné, özv. Almásy Györgyné, gróf Apponyi Gézáné, Grosschmid Béniné, Pechata Endre kuriai bíró, Mariska Vilmos udvari tanácsos, egyetemi tanár.

NYILTÉR.

Értesítés.

Miután üzletemben a fő sulyt csakis az uri divat, kalap, fehérnemű és nyak-kendőre fektetem, ez alkalommal bezárolag dec. hó 31-ig a többi cikkeket u. m.: divatos mellények, cipők, bőrárúk, pénz-és szivartárcák, utazó-bőröndök Plaidek kocsilakarók minden elfogadható árban ki lesznek árusítva.

Lukács Aladár

fehérnemű- és kalapspecialista
Telefon 516. **** Rákóczi ut.

Vegyél!

Vegyünk!

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok, rendkívül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Névjegyek

a legcsinosabb kivitelben és
legjutányosabb árban készülnek
a Szent László nyomdában.

KÖZGAZDASÁGI

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 17.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 17.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 17.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleonör)	—	—	19.20

A nagyvásár eredménye. A most lezajlott téli országos vásár semmi tekintetben sem mondható sikerültnek, a vásárt megelőző kellemetlen esős idő teljesen tönkretette a hozzá fűzött reményeket. Az állatvásár forgalma a következő volt: Felhajtott szarvasmarha: 2223 drb., elkelt 1313 drb. Sertés 1587 drb., elkelt 868 drb. ló: 1448 drb., elkelt 320 darab

SZERKESZTŐI PÓSTA.

V. L. Budapest. Sajnáljuk, hogy a szépen megírt referáda elkésve érkezett. Különben mi nem valami nagyon lelkesedtünk ezért a jubileumért. Nem azért, mert a jubiléus költő nem tartozik a keresztény táborba, hanem azért, mert versei közt vannak ugyan tagadhatatlanul nagyon

szép költemények, de hiába keresünk közöttük — hazafias verseket. A Tárogató c. versét néhány évvel ezelőtt írta, mikor ezt a szemrehányás-félt először tették ellene. üdvözlét.

Szigligeti-Színház.

Ma, szerdán, 1907. december 18-én,

Ujdonság itt negyedszer!
Varázskeringő
(Walzertraum)

Nagy operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

XIII. Jaehim, a Flausen-	—	Hajnal György
thurni nagyhercegség-	—	Károlyi Leona
uralkodója	—	Palásthy Sándor
Heléna, leánya	—	Toronyi Gyula
Lothár, az unokaöccse	—	Tóth József
Niki, ulánus hadnagy	—	Vank István
Gusztó, a barátja	—	Rajcsányi
Vendolin, miniszter	—	T. Pogány Janka
Sigismund főkomornyik	—	
Friderika, udvarhölgy	—	
Steingruber Franci, egy	—	
női zenekar primás	—	
kisasszonya	—	Tábory Frida
A cintányéros Fifi	—	Simon Mariska
A hegedős Anesi	—	B. Horváth Irma
A piculás Rézi	—	Lengyel I.
A bőgős Lizi	—	Benes E.
Inas	—	Juhay

HELYARAK: Nagypáholy 14 koron. Kisinté és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Tánálásszék 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6 ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön, december 19-én színrekerül:

Valéni nász.

Tragédia 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árlejtsési hirdetés.

Nagyvárad város részére 1908. évre szükséges 869 kb. m. jég beszállításának biztosítása céljából folyó évi december hó 23-án d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árverést fogok tartani.

Ajánlatot szóval, vagy írásban a köbméterenkénti egységár felajánlása mellett lehet tenni, mely egységárban a jég termelési, vágási, felrakási, bezúzási és beraktározási költségei is befoglalatnak, úgy, hogy vállalkozó a teljesen beraktározott jégért köbméterenként egységáránál többet semmiéle címen nem követelhet a várostól.

Szöbeli ajánlattevő az árlejtsési feltételeket annak elismerésével, hogy azokat ismeri s magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árlejtsési megkezdése előtt aláírni kötelesek, zárt ajánlatot tevő pedig ezen körülményt ajánlatukban kötelesek világosan kitenni.

Bánatpénzül egyszáz korona teendő le, mely összeget szóbeli ajánlattevő az árlejtsési megkezdése előtt kötelesek alulírott kezéhez lefizetni, zárt ajánlatot tevők részéről pedig az ajánlatok melléklendők.

Zárt ajánlatok csak a fent kitett határidőig adhatók be.

Az árlejtsési feltételek alólírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1907. december hó 17-én.

Komlóssy József
gazd. tanácsnok

Belépési felhívás

a »Polgári takarékos- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takarékos- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg negyötöd részét 6 százalékos kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesítetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takarékos- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3-5-ig.
szombat délután 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszert 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészszel.

Magyar királyi államvasutak.

276577—907. FIV. sz.

Hirdetés.

Közhírré tesszük, hogy a f. évi november hóban 272436 sz. alatt hirdetett 3 napi időleges szállítási póthatáridő a mittelwalde — marcheggi segélyutirányon át érkező külföldi közsézsállítványokra nem alkalmaztatik. Ezekre a közsézsállítványokra ugyanis a f. évi április hóban 80418 sz. alatt kelt hirdetésünk értelmében érvényben tartott 5 napi időleges szállítási póthatáridőt további intézkedésig alkalmazni fogjuk.

Budapest, 1907. évi december hóban.

Az igazgatóság.

Magy. Kir. Államvasutak Üzletvezetősége
Kolozsvárt.

40148 ha—907. s áll.

Versenyárgyalási hirdetés.

(Különbféle anyagok szállítására.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége részére az 1908. évben, esetleg 1909. és 1910. években következő csoportokba sorozott anyagok szükségletnek, melyek szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Ezen anyagok egyévi szükséglete a következő:

- I. csoport 350 m³ mozdony homok.
- I. csoport 3000 m³ építési homok.
- II. csoport 100 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő, 0,8 m³-ig.
- II. csoport 50 m³ durván kidolgozott szerkezeti kő 1,0 m³-ig.
- II. csoport 400 m³ faragott vagy hasított kő kőtő és futó ellenfalhoz.
- II. csoport 9000 m³ terméskő nagyobb darabokban.
- II. csoport 2500 m³ terméskő kisebb darabokban.
- II. csoport 200 m³ terméskő válogatott, műépítményekhez.
- II. csoport 400 m³ terméskő nagy, legkisebb darab 50 kg.
- II. csoport 100 m lépcső és ájtóküszöb kő durván kidolgozva.
- III. csoport 2000 kg. faggyu.
- II. csoport 1500 drb. alátétfa hasábos fufaifából.
- II. csoport 200 drb. targonca kerék.
- II. csoport 200 drb. talicska kerék.
- II. csoport 50 drb. kutkerék.
- V. csoport 1000 drb. kerítési oszlop kemény fából.
- V. csoport 800 drb. távirtdai oszlop tölgy fából.
- VI. csoport 40.000 drb. veszőseprű.

Ajánlati minta, mely a fent felsorolt csoportokként külön-külön adatott ki, valamint a fenti anyagokra vonatkozó pályázati feltételek (felhívás) alóli üzletvezetőségnél ingyen kaphatók és megtekinthetők.

Az ajánlatok csakis az ezen célra szerkesztett ajánlati mintán, tehát anyagcsoportonként külön-külön teendők.

A szállítás a Magyar Királyi Államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291—96. számú általános, valamint a faggyu szállítására vonatkozó 39986—92. sz. és távirtdai oszlopok szállítására vonatkozó 143889—92 sz. különleges szállítási és végül a 40148—907. pályázati részletes feltételek értelmében eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig aláhírt üzletvezetőség anyag- és leltár-beszerzési osztályánál, valamint a Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Oly anyagok, melyekre nézve semmi különleges szállítási feltételek nincsenek, sem minta nem kívántatik be, a kereskedelemben előforduló legjobb minőségben szállítandók.

Az ajánlat a csoportonkénti egész szükségletre, vagy annak bármely rész mennyiségére is szólhat.

Az ivenkent 1 koronás magyar okmánybéllyel ellátott, szabályszerűen kiállított, aláírt és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlat ezen alábbi címmel:

Ajánlat különféle anyagok szállítására
40148—907. számhoz.

1907. évi december hó 30-án, déli 12 óráig a Magyar Királyi Államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez (Kolozsvár, Boesky-tér 4. sz.) benyújtandó, vagy posta útján beküldendő, megjegyezvén, hogy csakis ezen feltételeknek megfelelő ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5 százaléka készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1907. évi december hó 29-én déli 12

óráig hivatkozással jelen hirdetemnyre, a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg külön borítékban posta útján oda beküldendő.

A versenyárgyalás 1907. évi december hó 30-án a kolozsvári üzletvezetőség általános osztályában déli 12 órákor fog megtartatni, ahol az ajánlatok felbontatnak. Az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői a versenyárgyaláson jelen lehetnek. Az odaitélés időpontja 1908. évi január hó 28-ig állapittatik meg, mely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak és azokat vissza nem vonhatják.

Kolozsvár, 1907. évi december hó 13-án.

Az üzletvezetőség.

GŐZFÜRDŐ, GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a rheuma, csuzos, köszvényes bajok gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a

RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370 4 fillérbe kerül. 1—150

Egészségi cipők, valamint izzadság szívó talpbetétek is itt kaphatók.

Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Győző BUDAPEST, VII.
Dob-utca 48. sz.

Minthogy egy budapesti fűző-üzlet megvásárlása által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legelegánsabb

fűzőket, fűzővédőket, Diana-öveket

félárban árusíthatom, miért is az érdeklődők figyeimét van szerencsém felhívni.

Legalkalmasabb karácsonyi
ajándék!

Tisztelettel

Rosenzweig Róza

mellfűző-gyár.

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből átköltöztünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett, a Központi Takarékpénztár új palotájába.

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközönseget egy próbavásárlással meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legujabbakat adjuk.

jutányosabban, mint bárhol.

**== Szőnyeg, ==
függönyökben**

és egyéb cikkekben

állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árúért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbé tehetős emberek
kimaradt gyermek- és női felöltőket
2,50, 3, és 4 forintjával vehetnek
amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

Kiváló tisztelettel

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannónia mellett.

**NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.**

200 pompás zsebórát ingyen!

200 pompás Anker remontoir órát fog kiosztani a **Tolnai Világlapja** azok között, akik 1908. január havában a Tolnai Világlapjának négy egymásután következő számában megjelenő és egymással összefüggő rejtvényt helyesen fejtik meg.

Miből ll ez a rejtvény?

Ez a rejtvény egy közismert hazafias tárgy, magyar festményt ábrázol. A szétdarabolt kép egyes darabjait a Tolnai Világlapja négy egymás után következő számában mutatja be. A rejtvény megfejtése úgy történik, hogy a Tolnai Világlapja említett négy számából kivágjuk ezen képdarabokat s úgy állítjuk össze, hogy hiány nélkül az egész képet adják. A helyesen összeállított és papírra felragasztott képet pedig beküldjük a Tolnai Világlapjának, amely a kitűzött 200 Anker remontoir órát a helyesen megfejtők között fogja szétosztani.

241 - 1 15

Hogy kik kapták meg ezen retek ajándékait, azon 200 egyén névsorát a **»TISZÁNTUL«** 1908. február 16-iki számában fogjuk a nagyközönség tudomására adni. — A »Tolnai Világlap«-ját vidéken bármely újságelárusítónál 12 krért lehet megvenni.

Nagy választékban, igen előnyös áron és minden nagyságban kaphatók

szép formás növésű fenyőfák és ezek díszítéséhez a legszebb cukorkák, chocolate díszalakok,

mindennemű karácsonyfadíszek, csillárok, színes gyertyák, gyertyatartók

Különös figyelmet érdemel gondosan összeválogatott chocolate cukorkák és a karácsonyfadíszek csoportos gyűjteménye, melyek a különböző nagyságú karácsonyfák arányában vannak összeállítva. Bátorkodom egyuttal a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani egyéb idényeikkeimel is:

Allandó nagy raktár: kiváló finom sajtok, prágai sódar és különböző felvágottak, olajos és pácolt halneműek, angol- és édes tea kenyerek, chinai- és orosz-teák, angol rum, francia- és magyar cognac, pezsgőkől, továbbá peccsenye és saját termésű asztali borokból.

A nagyérdemű közönség számos bevásárlásait kéri, tisztelettel:

Kitűnő magyar mustár.

Kiss Károly

Janky Antal utóda.

Telefon: megyei és helybeli 8. sz.

Saját gyártelep:
Gilányi-u. 5—7. sz.

**Gőzmosóda, Vegytisztító- és Szik-
vizgyár betéti társaság Nagyvárad.**

Városi és vidéki
telefon 398 szám.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy Nagyváradon, a Gilányi-utcán levő

== Gőzmosóda, vegytisztító- és szikvizgyárat ==

a részvénytársasától megvettük és azt a legújabb és legtökéletesebb gallér- és kezelővasaló gépekkel, a modern technika e szakmájába vágó minden vívmányával felszereltük, hogy a t. közönség legkényesebb igényeinek is meg tudjon felelni. — Tisztít férfi-, női- és gyermek-fehérneműeket, menyasszonyi kelengyéket, valamint függőgönyöket a leggyönyörűbb patyolat tisztaságu kivitelben előnyös árak ellenében. Vegytisztítási osztálya a legnagyobb gonddal és figyelemmel tisztít mindennemű férfi és női felsőruhákat, egyenruhát, papi reverendákat, selyem- és szövetkelméket, disz- és kézimunkákat, valamint szőnyegetek.

Felelősséget vállalunk a ruhák természetellenes rongálásáért, valamint azért, hogy a tisztításhoz semmiféle marószert nem használunk.

Vidéki megbízásokat legnagyobb pontossággal és leggyorsabban intézünk el, a ruhák kimélése és a t. közönség legnagyobb kényelmére patent ruhaszállító dobozokat rendeztünk be, melyeket t. feleinknek díjmentesen bocsátunk rendelkezésére.

Egy kísérlet elegendő, hogy meggyőződjünk, miszerint a Gőzmosóda és Vegyi tisztító gyár a legtisztább munkát szállít és legpontosabban szolgálja ki ügyfeleit. — Magunkat a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, teljes tisztelettel

A ruhákat kívánatra el és haza szállítjuk
arlapot kívánatra ingyen szolgálunk.

Gőzmosóda, Vegytisztító- és Szikvizgyár Betéti Társaság.

M. t. Hölgyek!

Karácsonyra

a PFAFF

kellemes meglepetést szerezhetnek urak részére

ezég különleges ajándékaival.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.